

ÉLESLÖVÉS VEZETÉSE

A legutóbbi alkalommal az éleslövést megelőző előkészületeket ismertettük, most rátérünk a tulajdonképpeni éles lögyakorlatok (iskolalövés) gyakorlati végrehajtásának — lefolyásának — ismertetésére.

1. Az előkészületek végrehajtása után a löállásokon az oktatók felszólítják lövőiket. Célszerű, ha egy lövő már a fekpadra — tüzelőállásba — kerül, a következő lövő készen az írnok (aki egyben csengőkezelő) mögött lábhozott puskával, nyitott záródugattyúval figyeli a lövőt és a céltáblát, majd az eredmény bemutatását.

2. Az oktató a löállásba kerülő újoncnak (lövőnek) már ne magyarázzon. Csak a tűzparancsot adja — nem kiabálva — és jól figyelje meg a lövő magatartását. Ha látja, hogy az ideges, kapkod, nyugtalan, pár jó szóval, csendes beszéddel nyugtassa meg. Ha célzás közben nagyobb hibákat lát, vagy a lövőnek nagyon reszket a keze, ugrál a csőtorkolata, vesse „visz-sza“. Pihentesse a lövőt és főleg a saját nyugalmával, jóindulattal hasson a lövőre kedvezően. Ha így sem ér el eredményt, szüntesse be a lövővel a tüzet és később fél óra, vagy egy óra múlva vegye sorra újból.

Az oktató a lövőnek mindig a jobboldalán, a puska irányzékával kb. egymagasságban álljon; úgy, hogy a lövőt célzás közben jól lássa. Célzás közben csak a feltűnő hibákat javítsa ki azonnal; fő, hogy pontos találat legyen.

Az éleslövés kezdetben szokatlan. Főleg az első löszámoknál gyakori, hogy a durranástól és hátralökéstől meglepődő, vagy idegenkedő honvéd a lövés pillanatában puskáját a célratartásból kimozdítja, fejét elkapja, a szemét behúnyja, stb. Bevált eszköz a hiba megszüntetéséhez, ha az oktató éleslövés alkalmával észrevétlenül megtölti a honvéd puskáját fadugós tölténnyel az élestöltények közé keverve és így lövet vele. Ekkor lehet meglátni, hogy a lövő nyugodtan lö-e, vagy nem.

Lövés után a honvéd vegye vissza a puskáját abba a helyzetbe, amelyben a célratartás előtt volt és húzza hátra a záródugattyút. Ha állva lö, vegye a puskát lábhoz.

Elcsettetés esetén néhány másodpercig célratartásban tartson ki, ezután vegye vissza a puskát. A zár kinyitása nélkül feszítse meg az ütőszegét és ismételje meg a lövést. Amennyiben az elcsettetés megismétlődik, ürítsen és töltsön másik tölténnyel.

3. Az elsütés után az oktató kezében levő kis céltáblán (kb. egy arasz nagyságú kartonlap) a lövő azonnal mutassa meg, hogy szerinte a találat hol lesz. Azaz a lövő képes legyen önmagát megfigyelni, hogy

elrántotta, vagy elszorította-e a puskát a lövés pillanatában. Arra kell törekedni, hogy minden lövő önmaga előre meg tudja mondani, hogy találata hol fekszik, vagy milyen hibát követett el. Ugyanekkor mutassa meg a lövő az oktátónak a célpontáthelyezést is, ha szükséges. Ha ezt következetesen és rendszeresen követeljük, a legtöbb embernél rövid idő alatt igen jó eredményt mutathatunk fel.

4. Az egyes löszámok lelovése után a jelzők, felhívásra (a legtöbb lövöldében csengetésre, szükséglovöldéken kürtjelre), bemutatják a találatot. Ezt az írnok bejegyzi a lólapba; az oktató pedig megmagyarázza az elkövetett feltűnő hibát. A lövő nagyon kirívó hibáját a lólap alján megjegyzésként be kell jegyezni. Pl.: „A puskát elrántja“, „Tusa átmarkolása“, „Bálszem behúnyása“ stb. A lövő ezután hüvelyeit betárazza, azt zsebrevágja, majd a „fekpadról“ vezényszóra balra leugrik a löállásról és puskáját „lábhoz“ veszi. Az oktató „puskát vizsgára“ vezényel, átnéz a csőfuraton, majd „vállra“ vezényszó, után lelépteti a lövőt. A lövő az írnoktól átvett lólapjával együtt a szolgálatvezetőhöz megy, annak leadja hüvelyeit és a megmaradt töltényeket, majd az alosztályparancsnokhoz megy lólapjával együtt és neki jelenti, hogy megfelelt-e vagy sem. Az alosztályparancsnok ilyen módon ismeri meg biztosan minden embere lövéstudományát. Az alosztályparancsnok részéről ez alkalommal intézett néhány buzdító, dicsérő, vagy korholó szó kiváló hatású mindenfajta lövőnél.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy ha aznap néhány igazán kiváló lövéreményt elért lövőnek rendkívüli kedvezményt adunk (pl. kimaradás oly napon, amikor a többieknek nincs, eltávozási engedély, stb.), az igen serkentőleg hat a többire. A jutalmazottak részére pedig önbizalmat jelent és a későbbiek folyamán is — csupa becsvágyból — mindig kiváló eredmények elérésére fognak törekedni.

A meg nem felelt lövőknek az alosztályparancsnok kezdetben jóindulatú kifogást tegyen, de mindennél jobb hatást ér el akkor, ha az alosztályparancsnok maga veszi a meg nem felelt lövők puskáját a kezébe és vele együtt megy ugyanarra a löállásra, ahol az előbb az illető honvéd lőtt. Ott maga az alosztályparancsnok löjje ugyanazon feltételek mellett, ugyanazzal a puskával a kérdéses löszámot s ezzel igazolja be, hogy a lövő puskájával nem olyan nagy dolog a mesterlövész követelmény elérése. Ez az eljárás a lövőnek a bizalmát megszerzi a puskához, de ugyanakkor mérhetetlen bizalmat és megbecsülést, valamint elismerő tiszteletet biztosít az alosztályparancsnok iránt. Előfordul azonban, hogy mindezek ismételt végrehajtása után sem fog egyik-másik emberünk megfelelni. Ekkor lehet helye csak erélyesebb rendszabályok elővételének, amikor azt látjuk, hogy felületességről, nemtörődomségről, vagy egyszerűen közönyről van szó. Amikor látni lehet, hogy az illető lövőt egyszerűen nem érdekli az, hogy ő jó, vagy rossz lövéreményt ért-e el. Mert néha ilyen emberek is akadnak, ilyenkor is első a türelmes ránevelés! De ha minden szép szóval, jóindulattal való próbálkozás hiábavaló, vagy éppen teljes érdektelenség mutatkoznak, akkor kell kimenő, eltávozás, stb. kedvezmények megvonásával az illetőt észretéríteni. A tapasztalat bizonyítja, hogy majdnem minden

esetben célt is érünk. De jegyezzük meg azt is, hogy fegyelmi-fenyítés kiszabásának rossz löeredmény esetén sem lehet helye sohasem!

Később még látni fogjuk, hogy maguk a lövők hogyan viselkednek egymás löeredményei iránt. Különösen akkor, amikor már közeledik egyes újonczszakaszok, vagy később az alosztályok közötti löversenyek ideje.

5. Az alosztályparancsnok gondoskodjon arról, hogy egyes emberek lövésének megismételtetéséhez valamely löszertartalékból meg tudjon ismételtetni egyes löszámokat. Mert gyakran előfordult, hogy a rendes löszerkiszabathól meg nem felelt lövőnek arra a kérésére, hogy „ha megismételhetném, mesterlövész lennék“, a századparancsnok e célra tartogatott löszeréből az előbb még rosszul lőtt lövő valóban az ismétlésnél a mesterlövész követelményt el is éri. A cél pedig minden alosztályparancsnoknál ez legyen és nem a szabályzat merev előírása. Természeteszerűleg az alosztályparancsnoknak kell annyi emberismerettel rendelkeznie, hogy ezt a „kivételt“ kinél alkalmazhatja és kinél nem. Elv azonban, hogy minél több mesterlövészt neveljünk, még ha egy pártölténnyel túl is lépjük az előírt löszerkiszabatot. Egyébként is megtérül ez a néhány töltény azoknak a kiszabathóból, akik az előírt követelményt úgy érik el, hogy nem lövik ki teljes kiszabataikat.

6. Amikor majd anyagi helyzetünk megengedi, úgyis jelentősen több löszerkimérettel lehet számolni. A cél legyen egy alosztálynál az összlétszámból kétharmad lövész, egyharmad mesterlövész eredmény elérése. Ehhez sok löszerre van szükség, ami még jelenleg nincs meg, tehát a löszerrel jól gazdálkodjunk.

7. A lövők az alosztályparancsnoknál történt jelentkezés és a lólap bemutatása után a szolgálatvezetőhöz mennek. Azok, akik aznapra már befejezték a lövést, szerelvényüket letehetik, pihennek s ezekből történik a lövészet alatt a szolgálatvezető kirendelése szerint a kintlevő biztonszági örök, jelzők, lámpák stb. leváltása. Akiknek tovább kell még löniek, megkapják a szolgálatvezetőtől a következő löszámhoz szükséges löszermennyiséget és ő jelöli meg, hogy a lövő melyik löálláshoz menjen. Itt a lövő az írónak adja át lólapját és mindaddig pihen, amíg sorrakerül. Ezután mindenben úgy viselkedik, mint az előbbi löszámnál.

8. A lövészet alatt mindenütt csend és feltétlen nyugalom uralkodik. Itt mutatkozik meg az oktatók, tisztsek, szakasz- és századparancsnokok önuralma, tudása és helyes nevelői értéke, ha még a legügyetlenebb újonccal is *mérhetetlen türelemmel és jóindulattal* tudnak bánni. Tapasztalat, hogy türelmetlen, ideges oktató jó lövőt nevelni képtelen. De azt is jegyezzük meg, hogy az újoncok között vannak, akik adottságaiknál fogva úgyszólván maguktól válnak jó lövökké, s viszont vannak, akik minden türelmes oktatás és nevelés dacára is alig képesek elérni a minimális követelményt. Ez utóbbiaknak van szüksége a jó oktatóra, a türelmes, fáradtságot nem kímélő, lelkiismeretes, állandó nevelésre. A „megfelelő“ eredményt azonban ezekkel is el kell érni. S az a jó löoktató, aki ezekből az újoncokból farag „lövőt“ és nem az, aki a nagyszerű adottságú vagy előképzettségű emberekből mutat fel esetleg kiváló eredményt.

9. A lövészet kezdetétől annak befejezéséig nincs helye semmiféle hangoskodásnak, fegyelmezésnek, „vigyázz“ vezényszó adásának. Még akkor sem, ha történetesen a lövészet alatt előljáró jelenne is meg a lövöldén. Minden ember — természetesen az éppen lövők kivételével — egyénileg teljesít tiszteletadást, ha az előljáró a közelébe ér. A lövőalosztálytól csak a századparancsnok jelentkezik az előljárónál. S ugyanekkor kell jelentkeznie a lőtérfelügyelő tiszthelyettesnek is.

A lövészetet megtekintő előljáró részéről sincs helye annak, hogy a lövészet nyugodt munkáját bármivel is megzavarja. Az előljáró a látottakról tapasztalatait vagy csak a század- és szakaszparancsnokokkal közli, vagy azokat a lövészet befejeztével mondja el az egész alosztálynak rövid magyarázat, vagy oktatás kíséretében.

Az előljáró a lövészet megtekintését mindig a lövészszellem ébrentartására és fokozására használja fel.

10. Minden lövészet alatt a nemlövők részére minden kényelmet az illendőség határáig meg kell engedni. Tehát a zubbony vagy ingnyakát kigombolhatják, a szerelvényt, sapkát letehetik, a löcsarnokon kívül is pihenhetnek, annak közvetlen közelében árusóktól vásárolhatnak, dohányozhatnak stb. Tehát az emberek lehetőleg minden megkötöttség nélkül, mindig szabadon érezzék magukat a lövöldén.

11. A kötelező lőszámok befejezése után a tapasztalat szerint célszerű rövid sportlövést végeztetni. És pedig a lőlap számaitól merőben eltérő, kis könnyű, apró sportfeladatot kell adni. Majd később fokozott nehézségű versenyfeladatokat. Külön az erre önként jelentkező tiszteknek és mesterlövészeknek és külön az erre önként jelentkező többi legénységnek. Erre a célra mindenfajta rögtönzés alkalmas. Például: különböző távolságra üres konzervdoboznak, tölténytaska nagyságú deszkadarabnak, üres tölténydoboznak, madár formára kivágott kéregpapírnak, pálcára tűzött nagyobb fajta radingumának, vagy pálcára tűzött ürgének, vakondnak, nyúl, vagy rókalaknak kivágott mozgó céltáblának a lövése stb. A követelmény egy vagy két töltényből való találat legyen. Ennél minden felszerelés nélkül — akár zubbony nélkül is — lehet lőni, csak *puskatámasztékot alkalmazni tilos!* Erre a sportlövésre az alosztályparancsnok (szolgálatvezető) mindig biztosítson néhány tár töltényt. Az alosztályparancsnok, a tisztek, esetleg a tiszthelyettesek is néhány cigarettát, vagy kisebb apróságot ajánljanak fel díjnak. Ilyenkor a feltételt a díjat felajánlónak kell megszabni. Érdekesebbé teszi a sportlövést az, ha a díjat adományozó maga is puskát fog és ő is pályázik a díjra. Ilyen és ehhez hasonló eljárásokkal teszünk változatosabbá a szabályzat által előírt, esetleg száraznak tűnő lögyakorlatokat. Ezzel nemcsak felkeltjük minden ember érdeklődését, hanem memés versengést is előidézünk a lövők között s végeredményben mindezzel a lövőkiképzés eredményének értékét emeljük mindig magasabb fokra.

12. A lövészet befejezése után „lefújni“ jelet kell fuvatni. A biztonsági örök, jelzők beérkezéséig a lövők a lőtérberendező tisztas utasításai szerint helyrakeráják a fekpadokat, rendbelsőzzák a löcsarnokot, felszerelnek, átvesszik a szolgálatvezetőtől a kilőtt és tárazott hüvelyeket,

valamint a megmaradt éleslőszert darabszám szerint, a tisztítószereleket stb. A századírnök összeszedi és rendezi a lólapokat. A szolgálatvezető jelenti a századparancsnoknak darabszám szerint a kilőtt töltények mennyiségét, a repedt, vagy szakadt hüvelyekkel és elcsettenésekkel együtt. A századparancsnok ezt bevezeti a lövöldenaplóba esetleges megjegyzéseivel együtt. Megjegyzései a lövöldére, annak esetleges hiányaira, javítások szükségességére, a céltáblákra, jelzőberendezésekre, csengők, céltáblaemelők, harántfalak, golyófogók stb.-re vonatkoznak.

A biztonsági örök és jelzők beérkezése után, azok parancsnokai visszarakatják helyükre a jelzőzászlókat, a céltáblákat, jelzőkorongokat, csengőket, stb. és annak megtörténtét jelentik az alosztályparancsnoknak.

Ha a lövöldeberendező tisztjes és végül a szolgálatvezető jelenti, hogy a lövölde rendje kész, a század fel van szerelve, akkor a századparancsnok sorakoztat.

Megvizsgáltatja szakaszonként a puskákat — a csőfuronton át kell nézni —, majd célszerű oszoltatva, csoportonként, rajonként elindulni a város (helyőrség) széléig. Ilyenkor beszélnek meg az emberek egymás között az aznapi löveredményeket, rendszerint kedélyes és humoros diskurálás során. Nagyon sok raj emberei ilyenkor veszik szóáradatukkal pergőtűz alá azokat az embereket, akik a rajból feltűnő rosszul lőttek s a jól lőtt egyszerű honvédek oktatják ilyen bajtársaikat egy-két általuk már ismert „fogás”-ra, tapasztalatra. Nem tagadható, hogy az ilyen falubeli bajtárs oktatása, tanítása vagy éppen korholó szidása sok alkalommal egyeseknél többet használ, mint egy jó lövektató fáradságos igyekezete.

A tiszteknek és tiszthelyetteseknek az emberek között, velük együtt beszélgetve kell menetelni. Az alosztályparancsnok lóháton, vagy a csoportok végén haladjon, vagy menetközben csoporttól-csoporthoz csatlakozva vegyen részt a beszélgetésben bármiről is folyik a szó. Ilyen alkalomkor ismerheti meg az alosztályparancsnok nagyon sok emberének valódi mivoltát és értékét.

A város határán menetközben felzárkóztatva kell sorakoztatni, minden körülményeskedés nélkül. Ezután zárt rendben nótával kell bevonulni.

13. Néhány szóval a kispuskalövészet valódi értékére is rá kívánunk mutatni.

A kispuskalövészet igen értékes előkészítő oktatás. Mivel azonban alakra, súlyra s a töltés tüzelési fogások végrehajtása és a hátralökés tekintetében a hadipuskától eltér, a vele való gyakorlat a lövőt rendszerint könnyelművé, pongyolává teszi. Ezért a kispuskalövészeteknél a hadipuskánál lényeges ténykedéseket — a tusanyak átmarkolását, érintkezésvételt, a vállgödörbe beszorítást, a lélekzet visszatartását stb. — szigorúan követeljük meg. A tapasztalat szerint kiváló kispuskalövők nem mindig érnek el hadipuskával is megfelelő eredményt.

14. Végül a biztonsági rendszabályok betartásának szükségességére és az alárendeltek testi épségének a megóvására kívánunk rámutatni. Az 1940. évi „Tüzelésnél alkalmazott biztonsági rendszabályok” szerint

a, békebeli túlzott óvatosság háborúban könnyen végzetessé válhatik. Ezen utasítás a békében végrehajtott éles lögyakorlatoknál és általában minden éles löszerrel végrehajtott tüzelésnél a háborúban előírt biztonsági rendszabályok alkalmazását követeli meg. Ez azonban könnyelműséget semmiféle tekintetben nem engedhet meg. Éppen ezért szükségesnek tartjuk felemlíteni két megtörtént esetet.

Egy helyőrségben egyik lövészet alkalmával az alosztályparancsnok távollétében a lövészetet egy fiatal tiszt vezette. A lövészet alatt a löcsarnok mellett emelkedő meredek hegyoldal alatt folyó pisztolylövészethez ment. Ott a pisztolyok közül egyet a kezébe vett és a felállított céltáblára ő is lőtt. A kedvezőtlen eredménnyel felbosszankodva, otthagya a pisztolylovést és kezében a pisztollyal visszament a löcsarnokba. Ott a pisztolyt a szolgálatvezetőnek átadta azzal, hogy az rossz. A szolgálatvezető (örmester) ezt szó nélkül tudomásulvette, majd kezébe vette a pisztolyt és anélkül, hogy meggyőződött volna arról, hogy az üres-e vagy sem, azt az emberekkel teli löcsarnokban elsütötte, úgy hogy a saját baltenyerét és két honvédnek a lábát átlötte.

Egy másik esetben egy alosztályparancsnok híres volt arról, hogy az ő alosztályának emberei olyan jól bánnak a fegyverekkel és olyan biztos lövők, hogy náluk a biztonsági rendszabályok betartására nincs szükség. Ez az alosztályparancsnok megtette azt is, hogy harcserű lövés közben — merő virtuskodásból — egyik-másik mesterlövész tüzelésénél a kitűzött fej- vagy mellalakhhoz állva, egyik lábát közvetlenül a cél fölé emelte és úgy lövetett. Itt nem is érte baj, de mi történt egy délutáni egyszerű kispuskalövésnél?

Kispuskalövés közben, szokás szerint, ekkor is a céltáblák között járkált és ott figyelte a találatokat. Egyszer csak az egyik karpaszományos honvéd egy lövése az alosztályparancsnok felső karját fúrta keresztül. Szerencséje az volt, hogy a lövedék csontot nem ért és aránylag hamar gyógyult. Ezután azonban — saját kárán okulva — már betartotta és be is tartatta a biztonsági rendszabályokat.

15. Kb. a fent elmondottak azok, amelyek egyik példáját mutatják egy tapasztalat alapján kialakult és a szabályzatok előírásainak megfelelő éles lökiképzés egy napjának. Természetszerűleg sok részlet itt nem lett felsorolva. A helyi és lövöldeviszonyok különbözősége eljárásunkat befolyásolhatja, módosíthatja. Azonkívül az alosztályparancsnok sok egyéni elgondolására és egyéb ötletére — egyéniségek szerint — sor kerülhet. Séma nem adható mindenre, de nincs is rá szükség. A kiképzés ágazataiba, így a lökiképzésbe is, az alosztályparancsnok vigye bele egyéniségét. Ne a mások szájaíze szerint haladjunk a kiképzésnél — rendszerint kényelemszeretetből —, mint az sok helyen tapasztalható. Tükrözze az vissza saját egyéniségünket. Nem azt jelenti ez, hogy magyarul mondván, rúgjuk fel a szabályzatot. Annak előírásai mindenkire egyformán kötelezőek. Csak a cél elérésére — szabályzataink betartása mellett — többféle úton-módon juthatunk. És mindnyájan azt az utat keressük, amely alárendeltjeinknek a legkevesebb fáradságot, veszélyt, munkát jelenti, de a legtöbb eredményt hozza.

Kerekes Béla